

**การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5**

**PARTICIPATIVE ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN NONTHAI DISTRICT
UNDER NAKHONRATCHASIMA PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 5**

ประภาศรี เกียรติคุณวงศ์

Praphasri Kiattikhunnawong

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Educational Administration Program, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

E-mail: 6533100173@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 และ (2) เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาอำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำนวน 408 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูจำนวน 201 คน กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของเครจซ์และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐาน โดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า (1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ (2) เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study participative administration of school administrators in Nonthai District under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area office 5; and (2) to compare participative administration of school administrators in Nonthai District under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area office 5, classified by age, educational level, and work experience.

The research was a survey research. The population consisted of 408 teachers of schools in Nonthai District under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area office 5. The sample consisted of teachers in schools in Nonthai District under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area office 5, totaling 201 people, determined by Krejcie and Morgan's table, and obtained by stratified random sampling technique. The instrument used for data collection was a five-rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, t-test and One-Way Analysis of Variance

The research findings were found that: (1) participative administration of school administrators in Nonthai District under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area office 5 was at high level in overall and each aspect; and (2) to compare participative administration of school administrators in Nonthai District under Nakhonratchasima Primary Educational Service Area office 5, classified by age, educational level, and work experience, in overall and each aspect were not different.

Keywords: Participative Administration, School Administrations, Nakhonratchasima Primary Educational Service Area office 5

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษา ให้บรรลุตามเป้าหมายผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีเทคนิคและวิธีการบริหารที่หลากหลายรูปแบบ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูงสุด และเกิดผลสำเร็จขององค์กร การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จ ตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การเป็นผู้บริหารมืออาชีพจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะและอาศัยกระบวนการบริหาร ที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนแสดงออกถึงแนวคิดต่าง ๆ แสดงไว้ซึ่งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2550 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประภาพร ชื้อสุทธิกุล (2550 : 14) ที่กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องของเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การเริ่มคิดการวางแผน นำไปปฏิบัติและประเมินผล รวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทำนอง ภูเกิตพิมพ์ (2566) ที่กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพ ความคิดความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และทัศนคติมากขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพราะการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการใช้วิธีการเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะข้อคิดเห็น เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหารตลอดจนการให้โอกาสและอิสระกับกลุ่มที่จะตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบหมาย อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาพบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมยังมีน้อยมากในสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาไม่มีการประชุมชี้แจงในการมอบหมายงาน การวางแผนงาน โครงการต่าง ๆ

ไม่ชัดเจน และขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่พบไปเป็นข้อเสนอแนะและแนวทางสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายกับสถานศึกษา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษาอำเภอนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 408 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาอำเภอนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 201 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607 – 610) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % หรือมีความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น 5% และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นในการสุ่มตามสัดส่วน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและได้นำแนวคิดของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980 : 222) ที่ได้เสนอแนวคิดไว้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นมี 4 ด้านด้วยกัน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาปรับประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยนี้

3. ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

4. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ใน 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert's Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน
น้อย	ให้	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

4.2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
2. ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ให้ครอบคลุมนิยามปฏิบัติการและวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของเนื้อหาตลอดจนการใช้ภาษา จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำแล้วไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ
6. นำคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากนั้นคัดเลือกไว้ เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปไว้ในแบบสอบถาม ผลการดำเนินงานดังกล่าวได้ค่าดัชนีความสอดคล้องทุกข้อเท่ากับ 1
7. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .939
8. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจนมีความสมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติขั้นพื้นฐาน

- 1.1 ความถี่ (Frequency)
- 1.2 ร้อยละ (Percentage)
- 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามปฏิบัติการ (Index of Item - Objective Congruence หรือ IOC)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' s Alpha Coefficient)

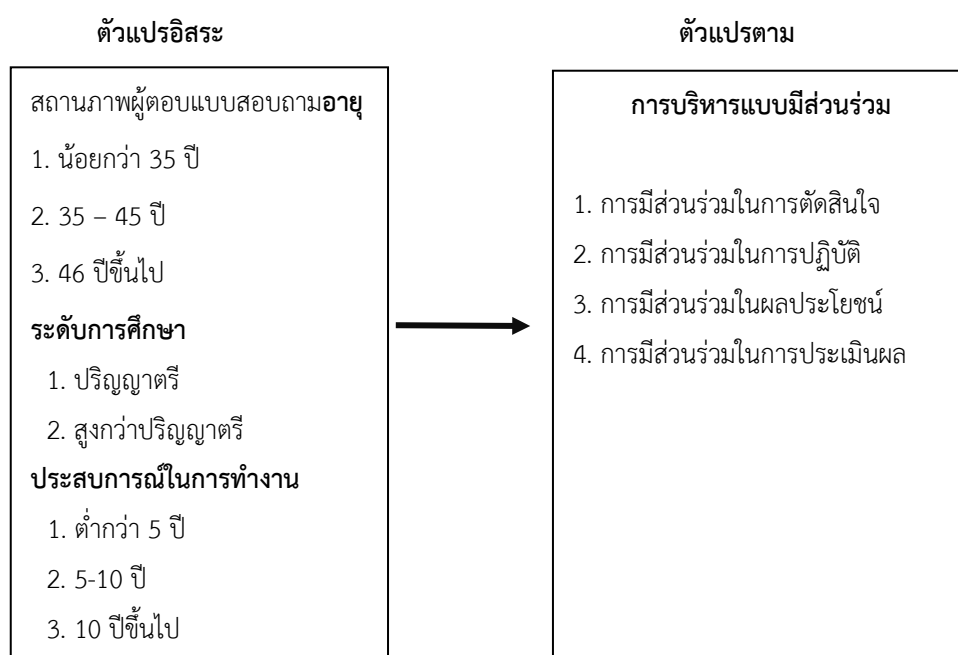
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าที (t-test) แบบ Independent Samples

3.2 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำแนกตาม อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของโคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1980: 222) ที่ได้อธิบายแนวคิดไว้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นมี 4 ด้านด้วยกัน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยซึ่งแสดงเป็นภาพประกอบการวิจัยต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นราชสีมา เขต 5 สรุปผลได้ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นราชสีมา เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
2. เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นราชสีมา เขต 5 จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิจัยที่ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นราชสีมา เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วม ในการประเมินผล และ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารโรงเรียนนั้นผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องดูแลรับผิดชอบบริหารจัดการให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ ซึ่งนอกจากผู้บริหารโรงเรียนแล้วครูบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้องค์กรก้าวหน้าไปได้ด้วยดีและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารงานเพียงลำพังฝ่ายเดียวไม่ได้จึงจำเป็นต้องให้ครูบุคลากรทางการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงส่งเสริมสนับสนุนเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำ ร่วมในการตัดสินใจ ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงาน และรับผิดชอบในความสำเร็จและความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน เกิดความเข้าใจในนโยบายทิศทางและเป้าหมายของสถานศึกษาจนนำไปสู่การขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน ช่วยลดความขัดแย้ง เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับงศกรณ สุกระณีย์ (2558: 9) ที่กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษา ทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามามีส่วนร่วมบริหารในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม มีลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติร่วมควบคุมและตรวจสอบ ทำนองเดียวกัน Yukl (1981:15 อ้างถึงใน ทับทิม แสงอินทร์, 2559: 15) ได้กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นลักษณะการบริหารที่ผู้นำเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีอิสระในการทำงานตลอดจนมีสิทธิในการเสนอความคิดเห็นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความพึงพอใจและมีผลปฏิบัติงานสูงขึ้น อีกทั้งสุรินทร์ แก้วมณี (2558: 20) ได้กล่าวถึงความสำคัญของบริหารงานแบบมีส่วนร่วมว่าก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารงานและผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร ช่วยลดความขัดแย้งในการทำงานเพิ่มพูนความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้นสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตดีทุกคนมีโอกาสแสดงศักยภาพและความสามารถส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในองค์กรกับทั้งยังช่วยให้และใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ผลจากการวิจัยดังกล่าวได้สอดคล้องกับ นิตพิงษ์ แก้วกลยา (2556) ที่ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษากลุ่มสถานศึกษาที่ 15 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงตามลำดับ

ดังนี้ 1) ด้านการกระจายอำนาจและการให้อำนาจในการตัดสินใจ 2) ด้านการร่วมกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และรับผิดชอบการดำเนินการ 3) ด้านการให้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน และทันสมัยต่อทุกคนที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านความไว้วางใจ 4) ด้านความผูกพันต่อกันและรู้สึกเป็นเจ้าของหน่วยงานร่วมกัน 5) ด้านความมีอิสระที่จะรับผิดชอบและความสามารถดูแลตนเองได้ และ 6) ด้านความไว้วางใจ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของชัชพงศ์ มีแก้ว (2557) ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มลำห้วย อำเภอตอนตูม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มลำห้วย อำเภอตอนตูม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามค่ามัธยฐานลดจากมากไปน้อย ดังนี้ การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ความยึดมั่นผูกพันความเป็นอิสระต่อความรับผิดชอบในงาน และการไว้วางใจ ตามลำดับ โสภิตา คล้ายหนองสรวง (2558) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เพ็ญพิศ ผาพองยุ่น (2560) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน มนสิการ แดขุนทด (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลด้านการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงอาจเป็นไปได้ทำให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบ พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ตามความคิดเห็นของครูที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการณ์ในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ระบบการติดต่อสื่อสารกันอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพราะทุกองค์กรจำเป็นต้องปรับตัวให้อยู่รอดเพื่อการดำรงอยู่และตอบสนองความต้องการของสังคมสภาพการแข่งขันทั้งภายในประเทศและนานาชาติ สถานศึกษาก็เช่นกันจึงต้องมีการปรับตัวโดยเฉพาะการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ พัฒนาการให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัยบุคลากรมีความเป็นมืออาชีพสร้างคุณค่าในการปฏิบัติงานของรัฐบาล เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการกำหนดนโยบาย การวางแผนพัฒนา การตัดสินใจรวมทั้ง การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชน มีผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้นำขององค์กรจึงต้องปรับองค์กรให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึงนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นให้ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมของครูบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาพิจารณากรณีครูบุคลากรทางการศึกษาในอำเภอโนนไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ได้รับ

โอกาสจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนตั้งแต่การร่วมวางแผน การร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมวัดผลประเมินผล ร่วมกันรับผิดชอบและร่วมในการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันซึ่งครูรับรู้และสัมผัสได้จากพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารที่มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความคิดที่แตกต่างกัน เข้ามามีส่วนร่วมอำนวยความสะดวกช่วยให้คำแนะนำคำปรึกษาปฏิบัติงานร่วมกันกับครู ให้ขวัญกำลังใจกับผู้ร่วมงาน บรรยากาศในการทำงานเป็นแบบสร้างสรรค์ ทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้สถานศึกษาทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธีระ รุญเจริญ (2550: 1) ที่กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนแสดงออกถึงแนวคิดต่าง ๆ แต่คงไว้ซึ่งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับประภาพร ชื่อสุทธิกุล (2550: 14) ที่กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องของเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การเริ่มคิดการวางแผน นำไปปฏิบัติและประเมินผล รวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน กับทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ทำนอง ภูเกิตพิมพ์ (2566) ที่กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิดความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงานแต่ละองค์กรก็ทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา ซึ่งผลจากการวิจัยดังกล่าวยังได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญพิศ ผาพองยูน (2560) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีจำแนกตามอายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวมมีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัตรา นพสาย (2560) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของธนาชัย สุขวนิช (2561) ได้ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่มีผลกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมและคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมและระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับวัชร มะรังศรี (2558) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน พร้อมวุฒิ แสงวิเชียร (2556) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนกลุ่มระยองวิทยาคม จังหวัดระยอง พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนกลุ่มระยองวิทยาคม จังหวัดระยองจำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทำนองเดียวกันยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพงศกร ครองศิริ (2556) ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดอำเภอเขาคิชฌกูฏ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเขาคิชฌกูฏ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2 โดยรวมและรายด้านจำแนกตามเพศ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันสุธีรา มุกดาเกษม (2557) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนในอำเภอนิคมพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมี

ส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนในอำเภอนิคมน้ำจืด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ และ ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงอาจเป็นไปได้ ที่ทำให้การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสระบุรี การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ตามความคิดเห็นของครูที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในขณะที่ได้ดำเนินการกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจนทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ให้มากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานบุคคลของสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของสถานศึกษาจนประสบความสำเร็จให้ได้รับผลประโยชน์ร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น
4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานโครงการกิจกรรมของสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
2. ควรศึกษาวิจัยแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5
3. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่สัมพันธ์กับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดสระบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

เอกสารอ้างอิง

- ทำนอง ภูเกิดพิมพ์.(2566). *แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน*. เข้าถึงเมื่อ 10 ธันวาคม 2566. เข้าถึงได้จาก http://www.thaischool.net/view_tj.php?
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- ธีรพงศ์ มีแก้ว. (2557). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกลุ่มลำเหย อำเภอดอนตูม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนาชัย สุขวนิช. (2561). *การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่มีผลกับคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี*. สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. ปีที่ 24 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2561

- นงคราญ ศุภระมณี. (2558). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- นิติพงษ์ แก้วกล้า. (2556). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มสถานศึกษาที่ 15 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เพ็ญพิศ ผาพองยุ. (2560). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. วิทยาลัยสันตพล.
- พร้อมมูล แสงวิเชียร. (2556). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนกลุ่มแรกของวิทยาคม จังหวัดระยอง*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พงศกร ครองศิริ. (2556). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดอำเภอเขาคิชฌกูฏ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 2*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภาพร ชื้อสุทธิกุล. (2550). *การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์อภิमान*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มนสิการ แดขุนทด. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัชร มะรังศรี. (2558). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ไศภิดา คล้ายหนองสรวง. (2558). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการ ทฤษฎีและแนวทางการบริหารการศึกษา*. มหาสารคาม : โรงพิมพ์สารคามการพิมพ์.
- สุพัตรา นพสาย. (2560). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุธีรา มุกดาเกษม. (2557). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนในอำเภอนิคมน้ำจืด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรินทร์ แก้วมณี. (2558). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมขององค์กรบุคคลเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร
- Cohen & Uphoff. (1980). *Participation's Place in Rural Development : Seeking Clarity Throung*. World Development.
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). *“Determining Sample Size for Research Activities”*. Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 608